

شیکاری دستانی

آشیق یدالله

نبی کبوتریان

وارلیق درگیسی

تهران

ŞİKÂRİ
DESTANI

Âşıklık
Geleneğinin
En Uzun
Manzum ve
Mensur
Destanı

Derleyen:
Nabi KOBOTARIAN

Varlık Dergisi

Tehran-İran
2008

Âşık Yedullah ve Şikâri Destanı Varlık Dergisi

(Tahran 31.01.2008)

Âşiq ydallah v Őikâri dŧstani
nbi kibotriyan¹

Âŧiflerinin dŧstani sivilme glngi dde qorqod glnginin doami olarag bo gon de
Âŧiflarimiz Arasinda qox goqlu bir ŧkilede yashadigini qormkdiz. ozlikle dŧstani
sivilme glngi Azrbaycan yore sinede ki Âŧifalar Arasinda da ha yiqin vokolu olduqo
bilinmiŧdir. ilxan baŧ qoz iran Azrbaycani yore sinede dŧstani sivilme glngini qndde
indiana oniyorsite sinede انگليزجه bir مقاله يايلاميشدير².

اصلي كرم / عباس و گولگز/عاشيق غريب / امراه ايله حوري لقا / كيمي آشيق
dŧstanlari bir طرفدان glngi yashatmish bir طرفدان da Âŧiflarinin ostaliyinin
qostergisi olarag dgrlndirilmishdir. احمد جعفر اوغلي nin siviligi kimi عباس v
golgz dŧstaniinda آشيق هولارينيد هاميسي قوللانديغي اوqon bo dŧstani ostaliya olashma v
Âŧifliq drje sine yitishme qostergisi olarag قبول اديلميشدير³.

Azrbaycan Âŧiflari qox boyok bir Alani atkilimishlar. onlarinin atkilidigi yaxin
duqo olke lri aile Anadoluo da qormk olar⁴. آشيق علسگر / دده قاسيم/آشيق قرباني
kimi onlu Âŧiflar hem توركيه v hem Azrbaycan da tannimishlar⁵. ilxan baŧ qoz mi
folklor de yainladigi bir مقاله ده توركيه nin goni duqo bolge si Âŧiflarinin
Azrbaycan Âŧiflarina qox benzidiklerini sivilmiŧdir⁶.

1. nbi kibotriyan qokor ova oniyorsite si sossial bilimlar anisstitutosu تورک ديلي v ادبياتي yoksk lissans oyrnchisi - qox ادبياتي dali
توركيه.

2. İlhan Başgöz, "Turkish Hikâye Telling Tradition in Azerbaijan, Iran" Journal of American Folklore, Cilt 83
Ekim-Aralık 1970, No 330, s. 391- 405.

3. جعفر اوغلي احمد (1932) Azrbaycan yort bilgisi / 16 عصر آذري ساز شاعرلريندن tofarqanlı عباس/ سايي 3 استانبول.

4. افنديف پاشا (1981) Azrbaycan ŧfahi qox ادبياتي ص. 175 معاريف نشریاتی باکی.

5. آلپ تكين علی برات (1999) Azrbaycan v توركيه ده tanninan عاشقار ص. 31

6. İlhan Başgöz (1998), "Wolfram Eberhard ve güneydoğu âşık hikâyeleri," Milli Folklor, c.5, S.33, ss. 9-18.

شیکاری دستانی آشیق یدالله سسیله 1349 ایلینده آیوا کاستچیلگی طرفندن 55 کاست شکلینده یاینلانمیشدیر. آشیقین دیدیگینه گوره شیکاری دستانینی استادی آشیق حاج علی دن اودا اوستادی علسگر گوموش کمر دن اودا اوستادیندان آشیق صمد چارخلی دان اوگرنمشدیر. آشیق یدالله شکیبی گونوموزون دستانجی استاد آشیقاریندان اولموش و بیر چوخ دستان بیلمکده دیر. او عمرونو بو صنعتین انکشافی یولوندا قویموشدور. آشیق یدالله تبریز یاخینلاریندا ایلخچی دا یاشاماقدادیر.

دستان 225 قوشما 65 بایاتی ایچرمکندیر و 55 ساعت ده آنلاتیلیمیشدیر. بو دستان عینی زماندا آشیق گلنگینین ان اوزون منظوم و منثور دستانی اوزللیگینی ده تاشیماقدادیر. 55 ساعت سوره ن دستاندا آشیق کسکین ذکا و حافظه سینی اورتایا قویموشدور و اوزون بیر آشیق دستانینی بویوک باشاریلا یاراتمیشدیر. دستان 550 صحیفه ده یازیا توکولموش و یوکسک لیسانس تزیین بیر بولومو اولراق حاضرلانمیشدیر.⁷ عینی زماندا تورکیه ده آشیق سمپوزیوموندا تانیلمیشدیر. دستان دیل آراشدیرمالاری باخیمیندان دا اونملی بیر قاینقدیر. دستاندا بیر چوخ آرکایک سوزجوک تثبیت ادیلیمیشدیر.

دستانین گنل قونوسو شیکاری و اوغوللاری جهانگیر- جهاندار و جهانبخشین مقدس ایسلام دینینی یایمالاری اولموشدور. دده قورقود حیکایلرین خاطرلاتان بو دستان دده قورقود گلنگینی ده گونوموزه قدر کتیریب چیخار میشدیر. شیکاری و اوغوللاری هر پرده مقدس ایسلام دینینی یایماقدادیرلار. اونلار مسلمان اولمایان اینسانلاری ایسلاما دعوت ادیرلر. قارشیلانمیشلاری پهلوانلاری کلمه شهادت کتیریب مسلمانلیغا دعوت ادیرلر. کافرلر کلمه شهادت کتیریب مسلمان اولورلار. مسلمان اولمایانلار ایله دین یولوندا ساواشارلار.

آشیق یدالله آشیق گلنگینده اولدوغو کیمی دستانی استاد نامه ایله باشلار.

دوستوم دبیر سنه سلام وره نین
نچه باشندان کمال و عاری گرک
آنلی آچیخ اولا اورگی تمیز
دوغرو سوز ایله اعتباری گرک

غمیمده آغلایا توپومدا گوله
اوزو اوز قدرینی قیمتین بيله
حالمی سوروشوب قدریمی بيله
دوغرو سوز ایله دوز ایلقاری گرک

اویله آلدانمایا پوللا دولته
حیله ایله سوخولمایا غیرته
دوستونو سالمایا هش خجائته
ناموس و غیرتی عاری گرک.

⁷. تبریز عاشق گلنگی و عاشق ادیبی / تورک دیلی و ادیبیاتی یوکسک لیسانس تزی 1386 چوکوروا اونورسیتیه سی / تورکیه

آشيق استاد نامه دن سونرا دستانی باشلار:

اسکی زماندا روم دیاریندا شاه دارا آدلی پادیشاهین شیکاری و ارچه آدلی ایکی اوغلو و ارایدی. شاه دارا شیکارینی اوزوندن صونرا حاکیم اعلان ایلر. ارچه بو اوزدن اونو قیسقانیرو بیر گزیده اونو قویویا آتار. کیوان سوداگر اونو قویودان چیخادیر. شیکاری آشیق لباسیندا کیوان سوداگر ایله بیرلیکده سراپا دونرلر. شیکاری اوزونو تانیتماز دنیا مقام و منصبینی قارداشی ارچه یه بوراخیر و اوزو کیوان سوداگر ایله بیرلیکده یولا دوشر.

یمن شهرین پادیشاهی منظر شاه یمنی شیکاری آغیرلیقیندا آلتین وره رک اونو کیوان سوداگردن آلیر. شیکاری بو رادا اوزونو خداپرست اولاراق تانیتیر. منظر شاه یمنین خجند وزیر آدلی مسلمان بیر وزیر و ارایدی. شیکاری اونون قیزی پرناز خانم ایله اولنیر. اوندان جهانگیر آدلی اوغلو اولور. منظر شاه یمنین بیرده کافر وزیر و ارایدی. اونون شیکاری اولدوغونو بیلر و منظر شاه یمنیه خبر ورر. شیکاری منظر شاه یمنین پهلوانلارین یره وورار. داها صونرا منظر شاه یمنی و اورانین اهالیسینی مقدس ایسلام دینینه دعوت ایلر. منظر شاه یمنی و یمن اهالیسی هامیسی مسلمان اولورلار. کلیسا لاری مسجده چوریرلر و ایسلام بایراغینی هر طرفده آسیرلار.

منظر شاه یمنین قیزی سیمزار شیکاریه عاشق اولور و اونونلا اولنیر. بو اولیلیدن دوغان جهاندار داها صونرا باباسی شیکارینی سرهنگ شامی نین الیندن قورتارماسی اوچون اونا یاردیم ادجکدیر.

شیکاری شام سفرینده سرهنگ شامی نی ایسلام دینینه دعوت ایلر. قبول اتمینجه آرالاریندا ساواش باشلار. سرهنگ شامی شیکارینی توتوقلاماق اوچون مسلمان اولدوغونو سویلر و شیکارینی بیهوش ایلیب و اونو توتساق ایلر.

سرهنگ شامین دوستاغیندان شیکاری قورتارماق اوچون اوغلو جهانگیر آناسیندان اذن آلیب ویولا دوشر. جهانگیر یولو اوزرینده حلالیه شهرین پادشاهی ضحاک پادیشاهی ایسلام دینینه دعوت ایلر. او ضحاک پادشاه و حلالیه شهری مسلمان اولور هر طرفده ایسلام بایراغی آسیرلر.

داها صونرا یولو گلبار و لایتینه دوشر. کاف داغیندا یاشایان و بو شهرین اینسانلارینا ظلم ایدن اکوان دیوی اولدورور و شاه شجاع نین قیزی ایله اولنیر. جهانگیر اورانین ملتینی ده ایسلام دینینه دعوت ایلر. شاه شجاع و ملتی ایسلام دینینه گیرلر. هر طرفده کلیسا لاری مسجده چوریرلر و ایسلام بایراغی هر طرفده آسیرلر.

شیکاری نین باشقا اوغلو جهاندار آناسی خورشید بانو نون وردیگی بازوبندی قولونا باغلار و باباسینی سرهنگ شامی نین زندانیندان قورتارماق اوچون یولا قویولور. او دا اوغزادیگی هر یرده ملتی ایسلام دینی نه چاگیرر و ایسلام دینی نه خدمت ایلر.

شیکاری دوستاقدان قورتولدوقدان سونرا گلستان ارم ه قوشون سوره ر. گلستان ارم پادیشاهی سرافراز شاه جادوگرلرین یاردیمی ایله شیکاری نین ساواشینا گلیر. شیکاری جادوگرلرین قارشیسیندا گوجسوز اولدوغو زمان دستماز آلیب آلنینی یره قویوب ایکی رکعت نماز قیلار. خضر پیغمبر رویاسینا گلیر و باطل سحری اونا اوگرتیر. شیکاری باطل سحر ایله دوشمانین جادوگرلرینی یینلگیه اوغراتیر. بویله لیکله گلستان ارمی فتح الر و ایسلام بایراغینی اورایا آسار. داها صونرا گلستان ارم بین سلطنتینی کیوان پهلوانا وریب اولکه سی دارا و لایتینه دونر. قرداشی ارچه دن دارا و لایتین پادشاهلیغینی گری آلیر و اونو تکرار پادیشاه لیغا قویار.

اینجمله:

دستاندا یانخ کرم/ قاراداغ آغابیسی/ غربتی/ کشکولی هواسی/ کوراوغلی قایتارماسی/
زاری کرم/ جیرانی کرم کیمی فرقلی عاشق هاوالاری چالینماقدادیر.

دستانین گنل قونوسو شیکاری و اوغوللارینین مسلمانلیغی یایمالاریدر. شیکاری حضر
پیغمبرین کمر بسته سیدر. خضر پیغمبر اوز الینن پهلوانلیق کمرین اونون بلینه باغلامیشدر.
دستانی اینجمله دیغیمیزده اسکی تورک اینانچلار و آتالار کولتونو بیر چوخ یرینده گوره
بیلیریز.

شاه دارا اوغلو شیکاری نی آرارکن داغلاردان داشلاردان شیکاری نی بو سوزلرله خبر
آلیر.

جمالی وار ایدی ماه منور
چیگنینه اگنمیش شمس اینین قمر
چکدیگیم زحمتلر گیتدیلمر هدر
سیندی شاهین پر و بالی هارای

منیم آدیم شاه دارا
فلک سالیب آه زارا
چیخمیشدی شیریم شیکارا
داغلار نجه اولدو شیکاری.

بورادا داغ کولتونون آشیق شعری واسیطه سی ایله گونوموزه اولاشتیغینین اورنکلریندن
بیرینی گورمک ممکن دور. داغلاریوکسکلیغی و گویه یاخین لیغی ندنيله اسکی تورک
اینانچ سیستمزینده اونملی بیر قونوما صاحبیتلر. داغلارین یوکسکلیغی تانیریا یاخینلیق و
دعالارین قبول اولوناجاغی بیر پر اولاراق آقیلانمیش و قوتساللیق قازانمیشدیر.
ارچه شیکاری نی قویویا آتدیقدان سونرا کیوان سوداگر اونو قورتاریر. شیکاری اوزونو
تانیتمدان آشیق لباسیندا سراپا دونر. ارچه اوندان بیر شی اوخوماسینی ایستدیگینده سازی
آلیب دییر:

نامردین اوزو گولمه سین
گیزلی سوزوم آشیکار دگیل
سریمی هیچ کس بیلمه سین
گیزلی سوزوم آشیکار دگیل

نه لازیمدی اوزوم اویم
سریمی دنیا یه دیم
شیر اوغلوبام شیر بچیم
کیم آشیق بیلیمیر بیلیمیر بیلمه سین.

بورادا قهرمانین آشق شکلینده اولکه سینه دوندوغو موتیوینی گورمکتیز. بو موتیو تورک دستانلاریندا سیخ قارشیللاشتیغیمز موتیولردندیر. آلامیش دستانیندا اولدوغو کیمی شیکاری دستانین دادا قهرمان آشیق شکلینده یوردونا گری دوتر.

شیکاری اولکه سینه دوندوغونده آتاسی شاه دارا وفات اتمیشدی. شیکاری آتاسینین مزارینی زیارت اتیکن سونرا اونون روحونون شادلیغی اوچون اکرام و بخششلرده بولونور اونون روحندان مدد و یاردیم ایستر. بو رادا آتالار کولتو موتیوی آچیقچا گورولمکده دیر.

تورک دستانلاریندا آت قهرمانین ان یاخین دوستو سایلر شیکارینین آتینین آدی مرکب اژدها خوار ایدی. شیکاری اونونلا دانیشار اونا ساز چالار و اونو دونیالارا دگیشمیجگینی سویلر:

دوستلاردا رفیق ده گورمدیم وفا
دنیا یا ورمه رم اژدها خوار سنی
بیر ده مینسم دنیا ده سوررم صفا
دنیا یا ورمه رم اژدها خوار سنی

من جوانین یوخدی بوردا آتاسی
باشیندا واردی نامردین یاراسی
گر اولسیدم کیملر توتاردی یاسی
دنیا یا ورمه رم اژدها خوار سنی

بو غملی گونومده یولداسان منه
هر دن صحبت ادیرم سرداشسان منه
مرکب دیمک اولماز قارداشسان منه
دنیا یا ورمه رم اژدها خوار سنی.

شیکاری دستانیندا قارشیللاشتیغیمز بیر باشقا موتیو قادین آلم موتیویدیر. ده قورقود باشتا اولماق اوزره قهرمان قادینلاری بیر چوخ اسکی تورک دستانلاریندا گورمک اولار. ده قورقود دستانیندا اولدوغو کیمی شیکاری دستانیندا دا خورشید بانو اونو گورشده بیخان ارکک ایله اولنجگینی سویلر. شیکاری اونو گورشده یخدیقدان سونرا اونونلا اولنیر. بیر باشقا یرده خورشید بانو او غلونون پهلوان اولوب اولمادیغینی سیناماق اوچون اوزونه نقاب تاخار و اونونلا ساواشار.

شیکاری چتین دورومدا قالدیغی زمان دستماز آلا و ایکی رکعت نماز قیلارو الله ها یالوارار:

احکم الحاکمین سن ای کان کرم
یتیش هار ایما ای سبحان منیم
اورگیم باغلاب درد اینن ورم
یتیش هار ایما لامکان منیم

کیمم وار دیر کیمه گیدیم هارایه
طیبیب اولا مرهم ساللا یارایه
شاهلار شاهی اوزون یتیش هارایه
ورگینن مرادیم شاه مردان منیم

تعریفن ایلم کلمز شماره
دشمنین الینده قالدیم آواره
شیکاریم ایله چاغیرام هارایه
یتیش هارایما ای سبحان منیم.

شیکاری یمن دیارندا منظرشاه یمنی سرایندا اولدوغو زمان اوزونو خداپرست اولاراق
تانیبار. اورادا بویوک حرمت و احترام قازانار. منظر شاه یمنی بت پرست ایدی. شیکاری
اونون کلمه شهادت گتیرمسینی و مسلمان اولماسینی ایستر:

واجبیدی منه سنین حرمتین
یری گویی خلق ایلیب بیر سبحان
صرافام من اوزوم بیلم قیمتین
ده گینن کلمه نی گل اول مسلمان

دستگیر اولار سان ای بیچاره سن
قیامته یاتمیاسان ناره سن
ایمان گتیر او صاحب ذولفقاره سن
ده گینن کلمنی گل اول مسلمان.

شیکاری نین بویوک او غلو جهانگیر باباسی شیکاری نی گورمه میشدیر. ارگنلیک چاغینا
یتیشدیگینده آناسی پرناز خانم دان بو سوز لرله باباسینین کیم اولدوغونو سورار:

باشینا دوندوغوم گول اوزلو آنا
سویله گوروم منیم آتام کیمدی
سودووی اممیشم من قانا قانا
سویله گوروم منیم آتام کیمدی.

آناسی گرچکلری اوندان گیزلینجه جهانگیر اوزونو اولدورجگینی و اونو اوغولسوز
قویاجاغی تهدیدینده بولونور:

دولاندریب پیمانہ می دولدوررام
سارالدوبن گول رنگیوی سولدوررام
اوغولسوز قالار سان اوزوم اولدرم
سویله گوروم منیم آتام کیمدی.

بورادا تورک کولتوروايچنده آنایا گوستریلن سایغی و دیر اون پلانا چیخماقدادیر. بونون کیمی اورنکلری باشقا تورک دستانلاریندا دا گوره بیلیریز.

خضر پیغمبردستاندا چوخ یرده شیکاری نین یاردیمینا گلکده دیر. بعضا یوخوسونا گلیب باطل سحری اورگنیربعضا اونا بیر دگنک وریر. خضر پیغمبرین وردیگی دگنک شیکاری نین دیولر اژدها لارکیمی اولان اغان اوستو وارلیقلارلا ساواشماسینی و اونلارا غالب گلدیگنی ساغلار. دستانین بیر یرینده خضر پیغمبر سرهنگ شامی نین پهلوانلاریندان اولان کیوان پهلوانین یوخوسونا گلیر. کیوان پهلوان سرهنگ شامی نین یانیندا شیکاری ایله ساواشماقداایدی. خضر کیوان پهلوانا بهشت و جهنمی گوستریرو هانکیسینی ترجیح اتدیگینی اوندان سوروشار. کیوان پهلوان بهشتی سچتیگینده خضر پیغمبراونون شیکاری نین یانیندا اولماسی گرکدیگنی سویلر. بو اولایدان سونرا کیوان پهلوان شیکاری نین یانینا گیدر:

سنه قربان اولوم ای شیر شیکاری
یوخودا گورموشم شاهلار شاهینی
سن منه ورسن بو التیفاتی
یوخودا گورموشم شاهلار شاهینی.

گلمیشم دوستونان دشمنی تانیام
سرهنگ شامی نین پهلوانیام
تازه مسلمانام سینه دا غلام
یوخودا گورموشم شاهلار شاهینی.

گورموشم رویدا شاه مردانی
محشرده قوراجاق اوزو دیوانی
غفلت دن اویاتدی او کرم کانی
یوخودا گورموشم شاهلار شاهینی.

دستاندا دیولر و پرپلر کیمی اولان اغان اوستو گوچلرو اونلارین اینسانلارلا ایلشکیسی و چاتیشماسی یان تما اولاراق گورولمکده دیر. شیکاری گلستان ارمی فتح انتیکدن سونرا دمدمه جادو اونو سحر گوجو ایله طلسم مینایه باغلار. شیکاری نین اوغوللاری جهانگیرجهاندار و جهانبخش اونو قورتارماق اوچون طلسم لری آشیب بویوک تهلکه لرله قارشیلاییرلار. ان سونوندا شیکاری نی قورتاریب تکرار گلستان ارمه دونرلر.

شیکاریم چوخ دولاندیم دنیانی
غریب لیک ایلدی عمرمی فانی
دیرلر آدیما سلیمان ثانی
گویول ایستر وطن ساری یرسین.

دیه ره ک شیکاری دارا ولایتینه دونه.
دستاندا بیر بیر عاشق یدالله دینلیجیلر اوچون اوگوتلر ورمکتدیر:
اوتوراندا اوتور دورگینن
ذات سوتو درست مردینن
گن دولانیب گن گزگینن
همیشه نامردینن

من عاشق مرد آتاسی
دولدور ور مرده تاسی
نامرد گلیب مرد اولماز
اولماسا مرد آتاسی.

دستاندا باشلیجا آشاغداکی موتیولر گورولمکده دیر:

1. **یاردیمجی آت موتیوی:** شیکاری نین اژدها خوار آتی / جهانگیرین کره آتی اونلارا یاردیم اتمکده دیر. جهانگیر آتینا یولداشیم خطاب اده ر. جهانگیر یارالاندیغی زمان سویا دوشر اونو آتی کره سودان چیخاردار.
2. **یاردیمجی یاشلی موتیوی:** جهانگیر اسکندر طلسمین آچماق اوچون سحرلی باغا گیرد. اورادا پیر واقف آدیندا قوجا بیر کیشیی اونا یول گوستریر و نلرله قارشیلاناجاغینی و نه ادجگینی اونا اوگرتیر.
3. **دیولر و پریلرایله مجادله موتیوی:** شیکاری یولو اوزرینه یدی دیو چیخار اونلارلا ساواشار. اکوان دیو و پریلر شاهیی نین مجادله سینی گورمکتیز. شیکاری طلسم هیهات دا سیمیزاری قورتارماق اوچون یدی دیو ایله ساواشار. آلتی دیوی اولدورور یددیمینجی دیو امان ایستر. شیکاری مسلمان اولماسی قارشیلیغندا اونو اولدورمز و آزاد ایلر. دو قولاغینا بیر آت نالی تاخار و شیکاری نین غلام حلقه به گوش و اولور.
4. **اولاغان اوستو اینسانلار موتیوی:**
 - سرافراز شاه یاری اینسان و یاری دیو شکلینده دیر
 - انجم پری بیر گونده پر کره سینی گزه ن بیر پریدیر.
 - علاوه شاه و اوغلو زردان قاف داغیندا یاشایان دیولردیر.
 - ارغوان شاه اولاغان اوستو بیر وارلیقدیر. اونو اوت یاندیرماز قلیچ کسمز و سو بوغماز اوزللیگی واردیر.
5. **آلپ قادین موتیوی:** خورشید بانو بیر یرده یدی پهلوان قارداشی ایله گورشیر و اونلاری بیر بیرینین اوستونه بیغار. کیوان سوداگرین خانمی جهانگیری حبس ده ن قورتارماق اوچون گینیب قوشانیر یولا قویولور. جهاندارین آناسی اوغنونون پهلوان اولوپ اولمادیغینی یوزونه نقاب تاخیب اونونلا ساواشدیغیندا سینار.
6. **بابا اوغول مجادله موتیوی:** جهاندار اوزونه نقاب تاخیب شیکاری ایله قارشیلاییر.
7. **اژدها موتیوی:** شیکاری و اوغوللاری بیر چوخ برده اژدهالار ایله قارشیلاییرلار. جهاندار طاووس طلسمینده قویونون دیبینده بیر چشمده پیر واقف ین اوگرتدیگی کیمی اژدهانی گوزلر و طلسمی آچماق اوچون اوزونو اژدها نین آغزینا آتار.

8. قوتسال آغاچ موتیوی: جزیره مینا ده درخت اجوزه ادلی بیر قوتسال آغاچ وار. او آغاچدا دنیا دا اولان بوتون میوه لر وار. بو آغاجین یاپراقلاری هر درده درمندییر. آغاجین اوزرینده مرغ همایمد یاشاماقدادیر.
9. حیوانا دونوشمه موتیوی:
- سرهنگ شامی نین خبرجیسی انجم پری گورچین شکلینه دونوشوب و حبرلری گنیرمکده دیر.
 - ریحانه پری جهانگیری طلسم اسکندرده ن قورتارماق اوچون اونو قارتال شکلینه دونوشوب و برابر اوردان اوچارلار.
 - جهانگیر شیکاری نی طلسم مینا دن قورتارماق اوچون قارتال شکلینه دونوشوب اوچار.
10. سحر و طلسم موتیوی: شیکاری نین دشمنلری سحر و افسونلاردان یارارلاناواق اونا سالدیریرلار. بونا قارشین شیکاری حضر پیغمبر ده ن اوگرندیگی باطل سحر ایله اونلارین سحرلرین اتکیسیزشدیریر.
11. قیرخ موتیوی: قیرخ سایسی تورک کولتورونده چوخ گورولن و اونملی سایلارداندیر. بو دستاندا دا بیر چوخ یرده قارشیشیرز. شیکاری نین قیرخ پهلوانی وارایدی. شیکاری داشا دونموش قیرخ پهلوانی طلسم ده ن قورتاریر. شیکاری دستانی دیل کولتوره ل و گلنکلریمیزین یاشاتتیغی یونده ن اونملی بیر دستانلاریمزداندیر وداها چوخ تدقیق و آراشتیرما یونو اولان دستانیمزدیر.